

Tisková zpráva

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků a kvótám na jejich přerozdělování - říjen 2017

- ⊙ 69 % dotázaných zastává názor, že by Česká republika neměla uprchlíky ze zemí postižených válečným konfliktem přijímat vůbec, čtvrtina (25 %) je pro jejich přijetí do doby, než se budou schopni vrátit do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.
- ⊙ Ve srovnání s výsledky šetření z dubna 2017 vidíme nárůst v podílu lidí, kteří zcela odmítají přijetí uprchlíků.
- ⊙ O aktuální vývoj okolo uprchlíků se zajímá 56 % respondentů, což představuje zvýšení zájmu oproti dubnu letošního roku, ale i přesto je tento zřetelně nižší v porovnání se všemi předchozími výzkumy realizovanými od října 2015 do února 2017.
- ⊙ Češi, Slováci i Poláci většinou odmítají přijímání uprchlíků z oblasti Blízkého východu a severní Afriky a proti přijímání uprchlíků z muslimských zemí jsou v naprosté většině i tehdy, pokud by to mělo znamenat ztrátu peněz z fondů EU.
- ⊙ Česká, slovenská a polská veřejnost je relativně vstřícnější k přijímání uprchlíků z Ukrajiny, ovšem pouze u Poláků podpora jejich přijímání převažuje nad nesouhlasem.
- ⊙ Výrazná většina české veřejnosti odmítá imigrační kvóty a negativně hodnotí působení Evropské unie v souvislosti s vývojem situace okolo uprchlíků. Naopak u působení vlády a rovněž ministerstva vnitra mírně převládá pozitivní hodnocení.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V říjnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění dotazovalo sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k přijímání uprchlíků a k zavádění tzv. imigračních kvót pro jednotlivé státy EU, podle nichž by přichodící imigranti měli být mezi tyto státy přerozdělováni. Dotazovaní konkrétně vyjadřovali své postoje k přijímání uprchlíků z oblastí postižených válečným konfliktem obecně, uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky a uprchlíků z Ukrajiny. Nově do výzkumu byla zařazena otázka týkající se přijímání uprchlíků z muslimských zemí za předpokladu, že by odmítnutí mělo za následek ztrátu peněz z evropských fondů, a dvě otázky zjišťující povědomí a postoje ve vztahu k migračním kvótám. Součástí dotazování bylo i zmapování zájmu o aktuální vývoj okolo této situace a vnímání situace jako bezpečnostní hrozby. Šetření rovněž zkoumalo, jak lidé v souvislosti s vývojem situace hodnotí působení Evropské unie, české vlády a českého ministerstva vnitra. Tato tisková zpráva nabízí i srovnání některých názorů veřejnosti v České republice, na Slovensku¹ a v Polsku².

Jednou z klíčových oblastí, ke které se česká veřejnost vyjadřovala, byla otázka přijetí uprchlíků přicházejících do Evropské unie z oblastí postižených válečným konfliktem. 69 % dotázaných zastává názor, že by Česká republika neměla tyto uprchlíky přijímat vůbec, čtvrtina (25 %) je pro jejich přijetí do doby, než se budou schopni vrátit do země

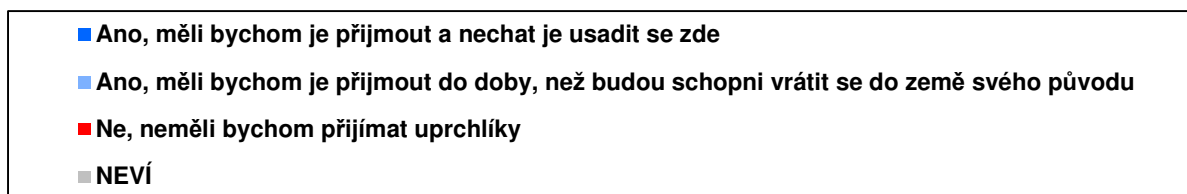
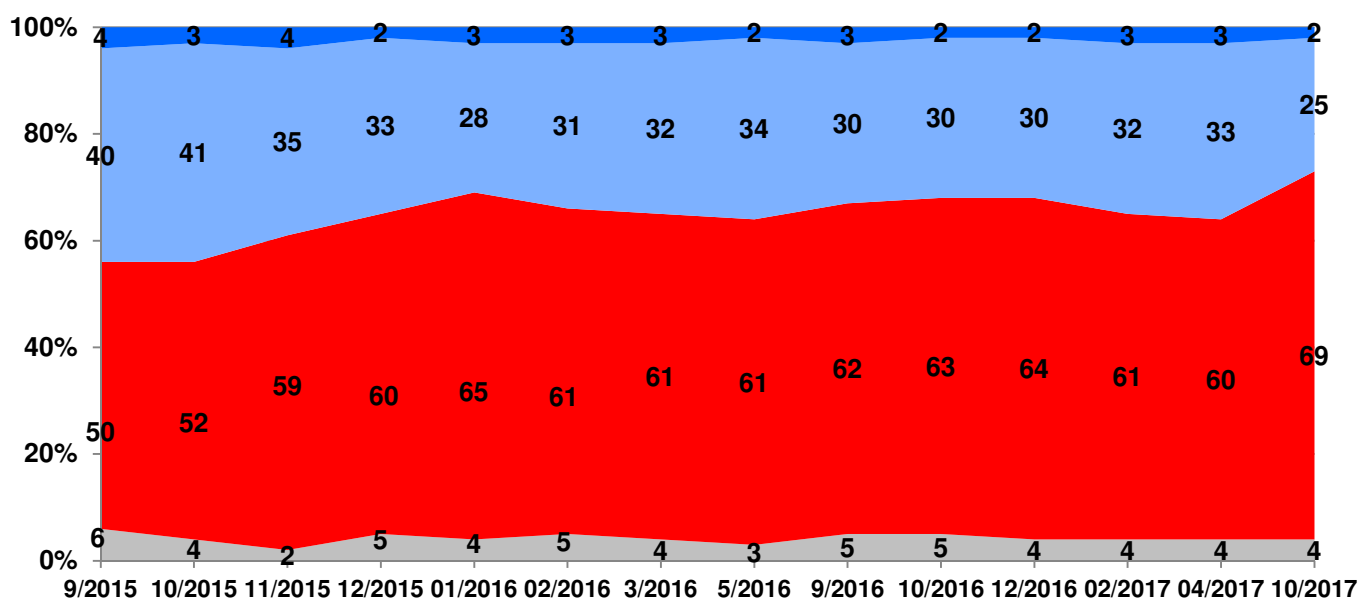
¹ Slovensko – Focus (4. – 11. 10. 2017), 1003 respondentů starších 18 let.

² Polsko – CBOS (5. – 12. 10. 2017), 948 respondentů starších 18 let.

svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.

Pokud se podíváme na vývoj postoje české veřejnosti od září roku 2015 do současnosti, vidíme, že nejprve postupně stoupal podíl těch, kteří by uprchlíky do České republiky nepřijímali vůbec. Tento vzestup z původní úrovně 50 % se zastavil v lednu 2016, kdy dosáhl 65 %, což bylo až do aktuálního šetření jeho dosavadní maximum. V období mezi únorem 2016 a květnem 2016 můžeme vidět malý nárůst podílu lidí nakloněných přijetí válečných uprchlíků a zároveň určitou stabilizaci podílu těch, kteří je odmítají. Odmítavý postoj k uprchlíkům se přitom v tomto období a dále až do dubna letošního roku pohyboval na či mírně nad úrovni tří pětin. V aktuálním, tj. říjnovém výzkumu byl oproti předchozímu šetření z dubna 2017 zaznamenán zřetelný nárůst podílu těch, kdo uprchlíky odmítají (o 9 procentních bodů) na nové maximum 69 %. Zároveň o 8 procentních bodů poklesl podíl těch, kdo souhlasí s dočasným přijetím uprchlíků, na vůbec nejnižší úroveň od počátku realizace srovnatelných šetření.

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem – časové srovnání (v %)³

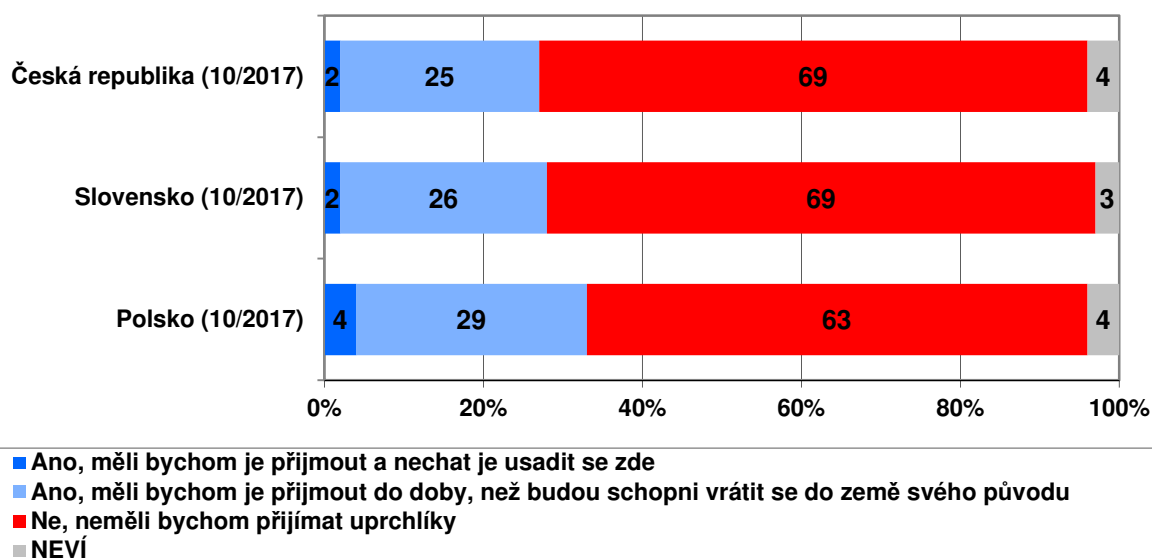

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 9. – 19. 10. 2017, 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podpora přijímání uprchlíků se mírně zvyšuje s nejvyšším dosaženým vzděláním a se zlepšující se deklarovanou životní úrovní respondenta. Více otevření přijetí válečných uprchlíků jsou lidé, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí k pravici. Z hlediska stranických preferencí jsou přijímání uprchlíků více nakloněni voliči TOP 09, KDU-ČSL a ODS, naopak ve zvýšené míře odmítavě se k němu stavějí rozhodnutí nevoliči a voliči SPD. Dále je patrné, že lidé, kteří vnímají situaci kolem uprchlíků jako bezpečnostní hrozbu, zároveň poměrně logicky častěji odmítají jejich přijetí. Názory respondentů se významně neliší v závislosti na pohlaví, věku či náboženském vyznání.

³ Znění otázky: „V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout uprchlíky ze zemí postižených vojenskými konflikty?“

Graf 2. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (9. – 19. 10. 2017), 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Slovensko – Focus (4. – 11. 10. 2017), 1003 respondentů starších 18 let; Polsko – CBOS (5. – 12. 10. 2017), 948 respondentů starších 18 let.

Při srovnání postojů českých občanů a polské i slovenské veřejnosti k přijímání uprchlíků vidíme, že ve všech třech případech výraznou většinu tvoří ti, kdo přijímání uprchlíků zcela odmítají. Postoj Čechů a Slováků k dané otázce se prakticky vůbec neliší, u Poláků je podíl odmítajících mírně (o 6 procentních bodů) nižší.

Z časového srovnání, které nabízí tabulka 1, můžeme vidět, že po celou dobu realizace podobných šetření jsou Poláci poněkud více otevření přijímání válečných uprchlíků, byť i u nich s výjimkou prvního výzkumu realizovaného ve druhé polovině srpna 2015 odmítavý postoj vždy významně převažoval. Zároveň se dá říci, že vývoj postojů Poláků v čase vykazuje podobnosti s vývojem postojů v České republice. I u Poláků se do začátku roku 2016 podíl odmítajících výrazně zvýšil, přičemž kulminoval v dubnu 2016, následně se ve 2. polovině roku 2016 stabilizoval na trochu nižší úrovni a aktuálně došlo opět k jeho zřetelnému nárůstu (o 11 procentních bodů v porovnání s prosincem 2016).

Tabulka 1. Časové srovnání postojů k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (v %)

	09/15	12/15	01/16	02/16	03/16	04/16	05/16	09/16	10/16	12/16	02/17	04/17	10/17
	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N
ČR	44/50	35/60	31/65	34/61	35/61	-	36/61	33/62	32/63	32/64	35/61	36/60	27/69
Polsko	56/38*	42/53	41/53	-	44/53	33/61	39/55	44/52	40/53	44/52	-	-	33/63

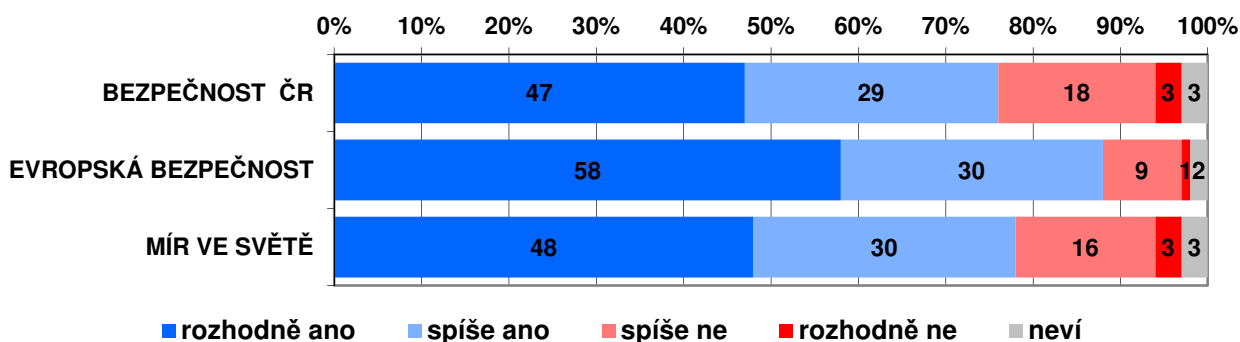
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (10/2017, 04/2017; 02/2017; 12/2016; 09/2016, 05/2016; 03/2016; 02/2016; 01/2016; 12/2015; 9/2015); vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Polsko – CBOS (10/2017, 12/2016; 10/2016; 09/2016, 05/2016; 04/2016; 03/2016; 01/2016; 12/2015; 08/2015* - šetření realizované v druhé polovině srpna).

Pozn.: Kategorie S (souhlas) je tvořena součtem odpovědí „ano, měli bychom je přijmout a nechat usadit se zde“ a „ano, měli bychom je přijmout do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu“, kategorie N (nesouhlas) je tvořena odpovědí „ne, neměli bychom přijímat uprchlíky“.

V další otázce vyjadřovali respondenti svůj názor na možné ohrožení bezpečnosti ČR, Evropy a obecně světového míru vlivem událostí spojených s uprchlíky (viz graf 3). Jako výraznou bezpečnostní hrozbu vnímají občané uprchlíky zejména v evropském (88 %), ale i v specificky českém (76 %) či světovém (78 %) měřítku. V porovnání s předchozím výzkumem z dubna 2017 se celkové podíly těch, kdo vývoj situace okolo uprchlíků vnímají jako hrozbu, statisticky významně nezměnil, ovšem u bezpečnosti ČR o 6 procentních bodů a u evropské bezpečnosti o 4 procentní body

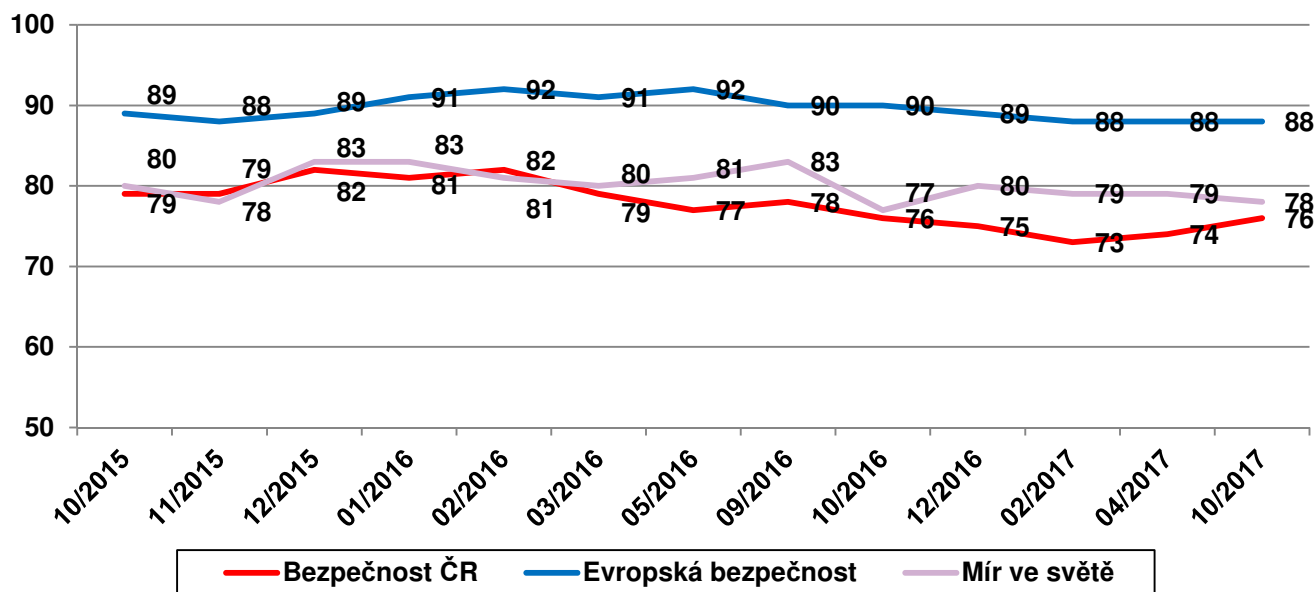
vzrostly podíly těch, kdo odpověděli „rozhodně ano“. V kontextu celého sledovaného období vidíme, že v současnosti je hodnocení vývoje situace okolo uprchlíků trochu méně silné, než bylo v období svého maxima v průběhu období od konce roku 2015 do léta roku 2016 (viz graf 4). Zaznamenaný posun je ovšem pouze velice mírný a od jara 2017, jak naznačují výše zmíněné změny podílu odpovědí „rozhodně ano“ u bezpečnosti ČR a evropské bezpečnosti, tento trend poklesu již nepokračoval, respektive došlo k jeho mírnému obrátu.

Graf 3. Hodnocení situace okolo uprchlíků jako bezpečnostní hrozby (v %)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 9. – 19.10. 2017, 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 4. Hodnocení situace kolem uprchlíků jako bezpečnostní hrozby – časové srovnání (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

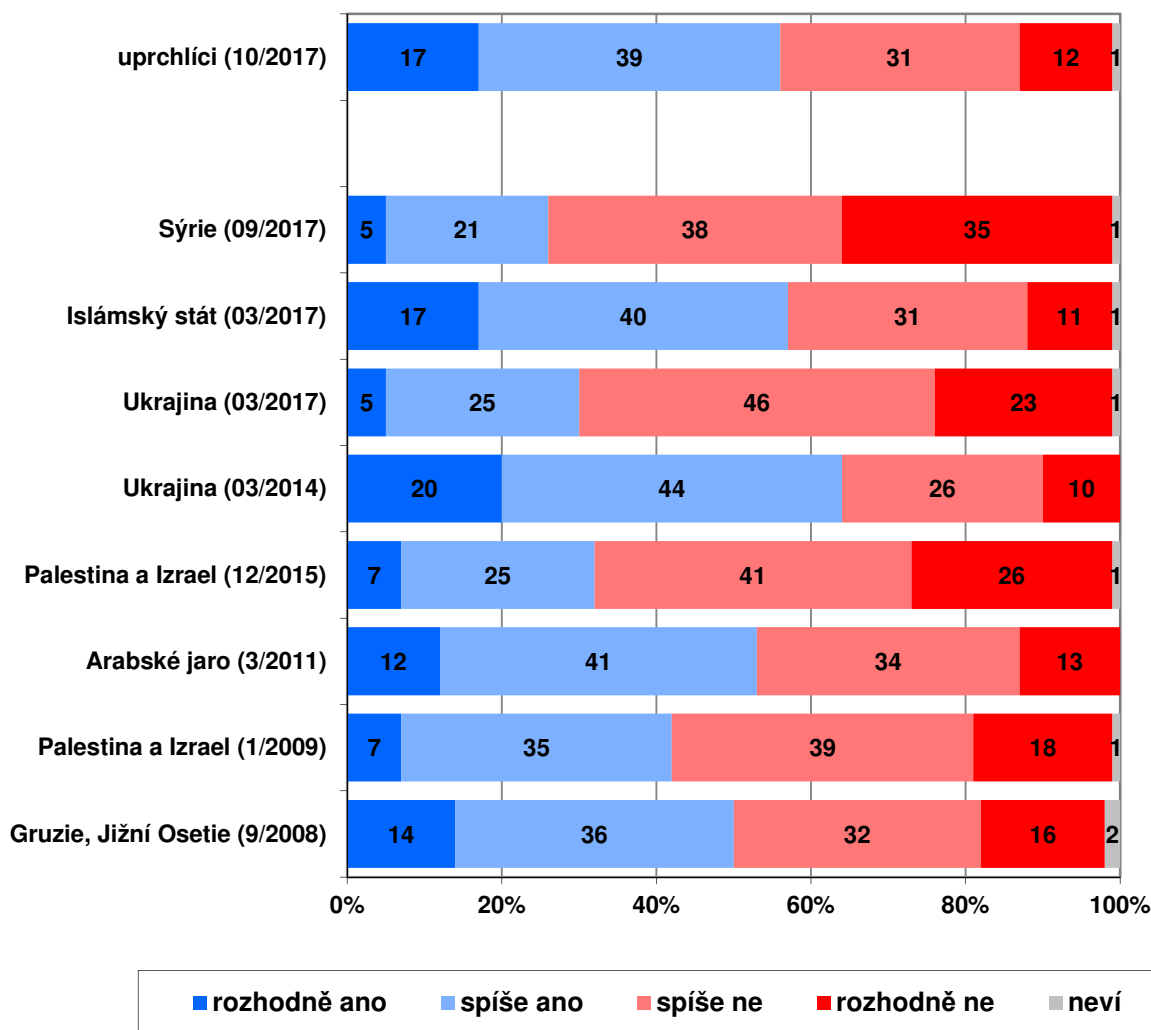
Pozn. V grafu jsou vyznačeny pouze odpovědi „Ano“, které jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zájem o aktuální vývoj situace kolem uprchlíků je i přes dlouhodobý charakter této události stále značný. Konkrétně se o aktuální vývoj okolo uprchlíků zajímá 56 % respondentů. Pokud srovnáme zájem o dění kolem uprchlíků s jinými aktuálními událostmi ve světě, vidíme, že je srovnatelný se zájmem české veřejnosti o dění týkajícím se Islámského státu, jak jej zaznamenalo poslední šetření v březnu 2017, a je mnohem vyšší, než byl v září letošního roku

⁴ Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro bezpečnost České republiky/evropskou bezpečnost/mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

zaznamenaný zájem o vývoj v souvislosti s konfliktem v Sýrii či letos v březnu zjišťovaný zájem o vývoj situace na Ukrajině. Zde je sice třeba podotknout, že v době své kulminace byly zaznamenány i podstatně vyšší podíly zájmu v případě Islámského státu a krátkodobě i Ukrajiny, ale totéž platí i o zájmu o vývoj situace v souvislosti s uprchlíky, který se na vrcholu migrační krize v začátku roku 2016 pohyboval nad úrovní tří čtvrtin. Další srovnání především se zahraničně politickými událostmi je možné vidět v grafu 5.

Graf 5. Srovnání zájmu o vybrané události (v %)⁵

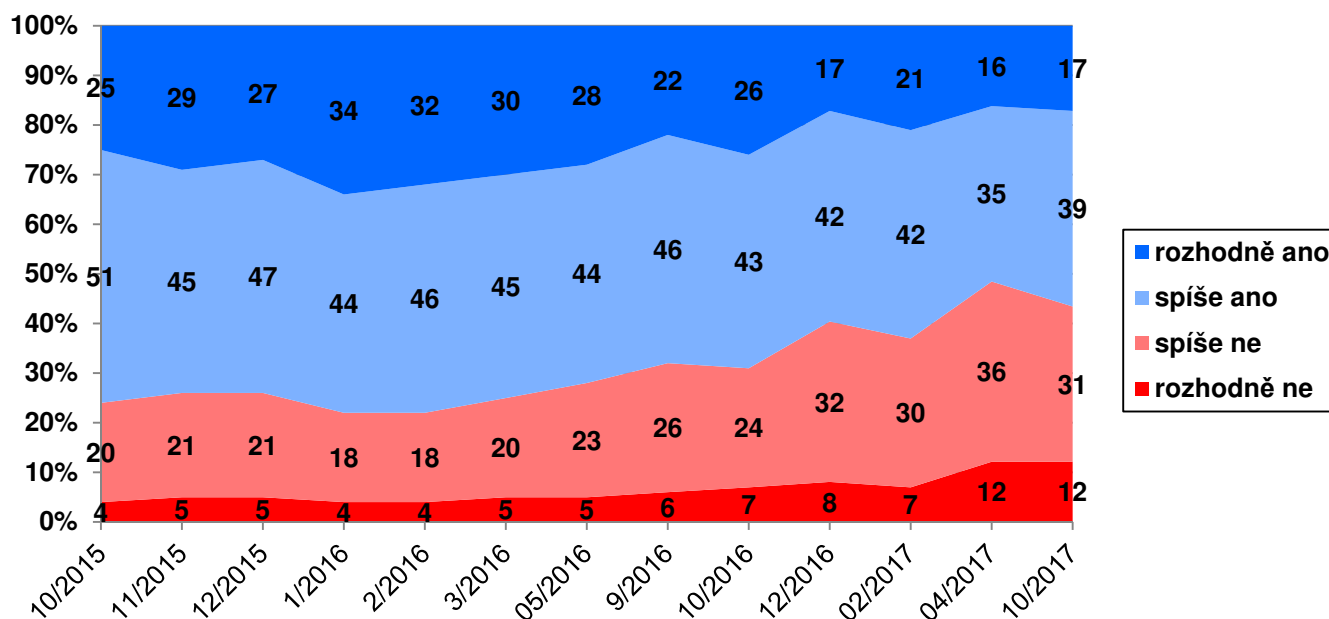
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Zájem o vývoj situace okolo uprchlíků je relativně vyšší u mužů oproti ženám a mírně roste s dosaženým vzděláním a rovněž s věkem. Výrazně stoupá ale zejména s obecným zájmem o politiku.

Pokud se podíváme na proměnlivost zájmu o aktuální situaci kolem uprchlíků v čase, vidíme, že oproti poslednímu šetření z dubna 2017 deklarovaný zájem mírně (o 5 procentních bodů) vzrostl. Celkově však zůstává na podstatně nižší úrovni, než byl v době svojí kulminace na počátku roku 2016, odkdy je v čase patrný jeho pozvolný pokles, občas přerušovaný přechodným, krátkodobým zvýšením. Jestli je toto i případem aktuálně zaznamenaného zvýšení, to ukážou až další měření.

⁵ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Graf 6. Zájem o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků – časové srovnání (v %)

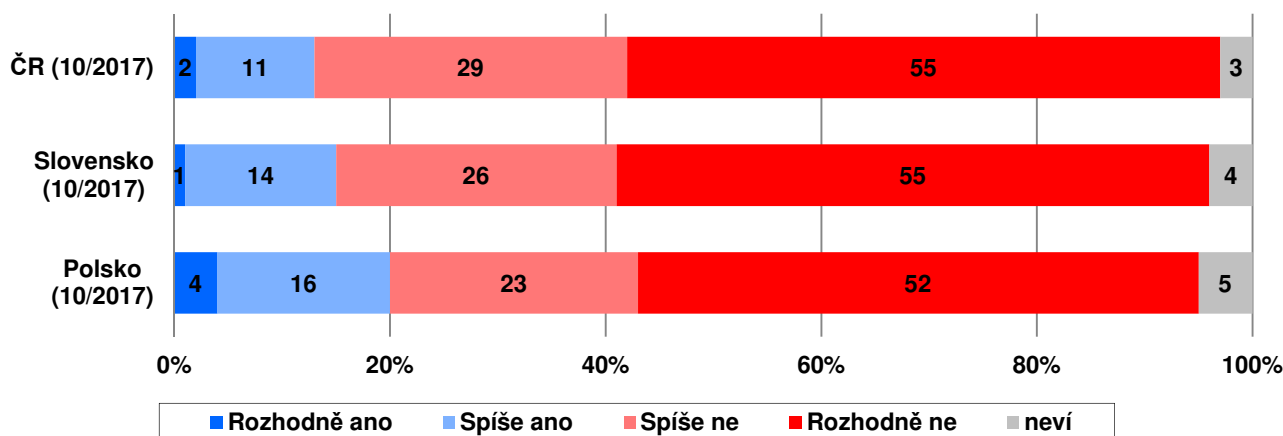

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Pozn.: Dopočet do 100 % je tvořen odpovědí „neví“.

Jelikož uprchlíci přicházejí z různých zemí, respondentům byly položeny i otázky, kde jsou rozlišeni lidé z Blízkého východu a severní Afriky, kteří tvoří jednu část uprchlíků, a lidé z Ukrajiny, kteří tvoří taktéž určitou část příchozích. Názory na přijímání uprchlíků z Ukrajiny se odlišují od postojů k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, a to i v porovnání šetření probíhajících v České republice, na Slovensku a v Polsku.

Graf 7. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky – ČR, SR, Polsko (%)⁶

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (9. – 19. 10. 2017), 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Slovensko – Focus (4. – 11. 10. 2017), 1003 respondentů starších 18 let; Polsko – CBOS (5. – 12. 10. 2017), 948 respondentů starších 18 let.

⁶ Znění otázky: „Velký počet uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky přišel většinou do jihoevropských zemí, které nejsou schopny zvládnout takové množství uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout některé z těchto uprchlíků přicházejících do EU? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Jak vyplývá z výsledků v grafu 7, ve všech třech zemích výrazně převažuje nesouhlas s přijímáním uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, přičemž u Poláků se objevuje o něco vyšší podíl souhlasících oproti České republice i Slovensku, jež se navzájem názorově statisticky významně neliší. Jak přitom ukazuje tabulka 2, jež nabízí časové srovnání vývoje postojů k dané otázce v případě ČR a Polska, v obou zemích podpora přijímání těchto uprchlíků má tendenci spíše klesat a odmítání naopak sílit, přičemž Polsko, v němž postoje veřejnosti k uprchlíkům byly vždy o něco otevřenější, se nyní názorově přiblížilo České republice, kde ovšem aktuální výzkum znamenal další mírné posílení nesouhlasu, čímž tradiční rozdíl zůstal i nadále zachován.

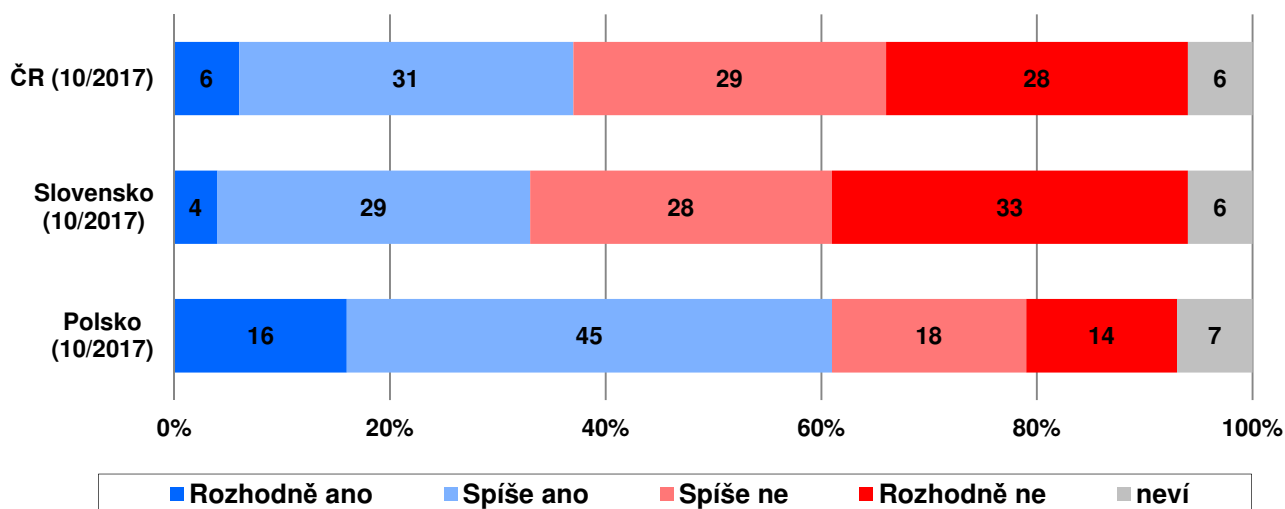
Tabulka 2. Postoje k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky (v %)

	09/15	12/15	01/16	02/16	03/16	04/16	05/16	09/16	10/16	12/16	02/17	04/17	10/17
	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N
ČR	25/69	16/79	15/80	16/78	17/79	-	17/78	15/79	15/79	13/82	15/79	17/79	13/84
Polsko	36/59*	30/55	30/53	-	29/57	25/71	30/63	28/67	25/69	28/67	-	22/74	20/75

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (10/2017; 04/2017; 02/2017; 12/2016; 10/2016; 09/2016; 05/2016; 03/2016; 02/2016; 01/2016; 12/2015; 9/2015); vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Polsko – CBOS (10/2017; 04/2017; 12/2016; 10/2016; 09/2016; 05/2016; 04/2016; 03/2016; 01/2016; 12/2015; 8/2015* - výzkum proběhl ve druhé polovině srpna 2015).

Pozn.: Kategorie S (souhlas) je tvořena součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“, kategorie N (nesouhlas) je tvořena součtem odpovědí „rozhodně ne“ a „spíše ne“.

Graf 8. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Ukrajiny – ČR, SR, Polsko (%)⁷

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (9. – 19. 10. 2017), 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Slovensko – Focus (4. – 11. 10. 2017), 1003 respondentů starších 18 let; Polsko – CBOS (5. – 12. 10. 2017), 948 respondentů starších 18 let.

V případě uprchlíků z Ukrajiny, jak ukazuje graf 8, je míra souhlasu ve všech zemích výrazně vyšší, i když na Slovensku i v České republice na rozdíl od Polska je tento souhlas stále ještě jen menšinovou záležitostí, zatímco zhruba třipětinová většina s přijímáním uprchlíků z Ukrajiny nesouhlasí. V ČR je přitom otevřenost vůči uprchlíkům z Ukrajiny mírně vyšší než na Slovensku, kde souhlas vyjádřila pouze třetina respondentů (33 %) oproti třem pětinám (61 %) nesouhlasících, zatímco v ČR to byly necelé dvě pětiny (37 %) souhlasících proti necelým třem pětinám (57 %)

⁷ Znění otázky: „Konflikt na východní Ukrajině také způsobil nárůst počtu ukrajinských uprchlíků. Měla by Česká republika přijmout Ukrajince z oblastí postižených válečným konfliktem? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

nesouhlasících. Poláci, kteří k Ukrajině mají specifický, historicky založený vztah, jsou k přijímání uprchlíků odsud většinově vstřícní prakticky ve stejném poměru, jako jej Slováci a Češi odmítají, když tři pětiny (61 %) Poláků s tím souhlasí a asi třetina (32 %) nikoli.

Z hlediska časového vývoje vidíme, že do začátku roku 2016 byl postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny o něco vstřícnější, od března 2016 se s výjimkou jednoho menšího výkyvu v únoru letošního roku stabilně pohybuje na úrovni, kterou zaznamenal aktuální výzkum. V případě Polska můžeme v čase pozorovat drobné výkyvy, přičemž aktuální výsledek znamená nárůst podílu souhlasu o 6 procentních bodů a pokles podílu nesouhlasu o 8 procentních bodů oproti poslednímu výzkumu z dubna 2017, čímž se podpora přijímání uprchlíků z Ukrajiny v Polsku vrátila na úroveň, kterou vykazovala ve výzkumech od konce roku 2015 do dubna 2016.

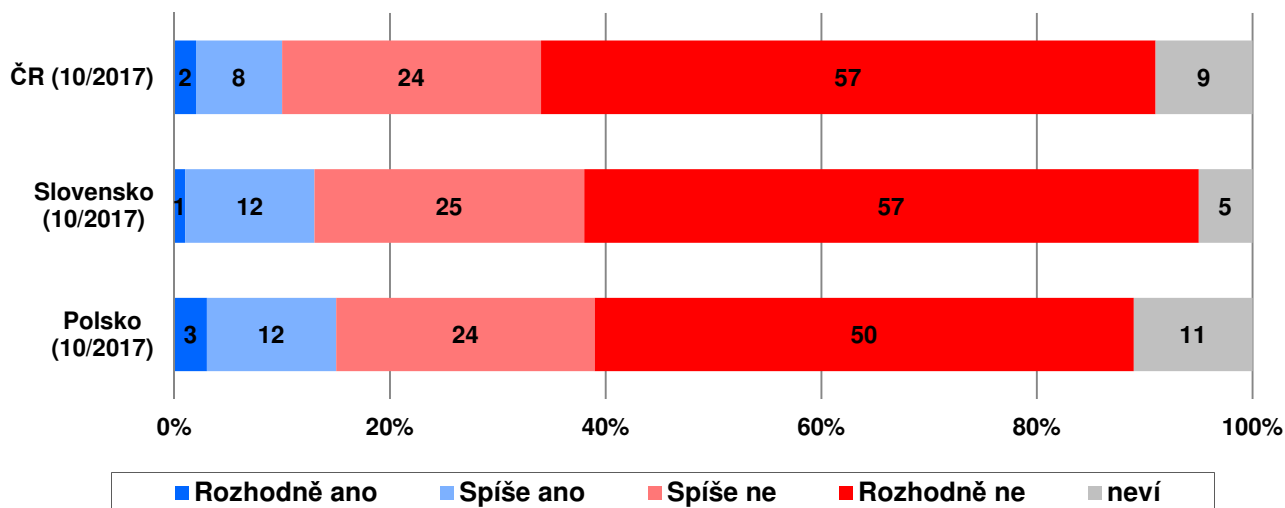
Tabulka 3. Postoje k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – časové srovnání (v %)

	09/15	12/15	01/16	02/16	03/16	04/16	05/16	09/16	10/16	12/16	02/17	04/17	10/17
	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N	S/N
ČR	43/49	43/48	43/49	40/54	37/55	-	37/57	38/55	37/56	35/57	41/52	36/59	37/57
Polsko	51/38*	60/33	61/31	-	62/33	60/33	57/37	57/38	59/34	58/37	-	55/40	61/32

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (10/2017; 04/2017; 02/2017; 12/2016; 10/2016; 09/2016; 05/2016; 03/2016; 02/2016; 01/2016; 12/2015; 9/2015); vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Polsko – CBOS (10/2017; 04/2017; 12/2016; 10/2016; 09/2016; 05/2016; 04/2016; 03/2016; 01/2016; 12/2015; 8/2015* - výzkum proběhl ve druhé polovině srpna 2015).

Pozn.: Kategorie S (souhlas) je tvořena součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“; kategorie N (nesouhlas) je tvořena součtem odpovědí „rozhodně ne“ a „spíše ne“.

Graf 9. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z muslimských zemí, pokud by jejich nepřijetím hrozila ztráta peněz z fondů EU – ČR, SR, Polsko (%)⁸

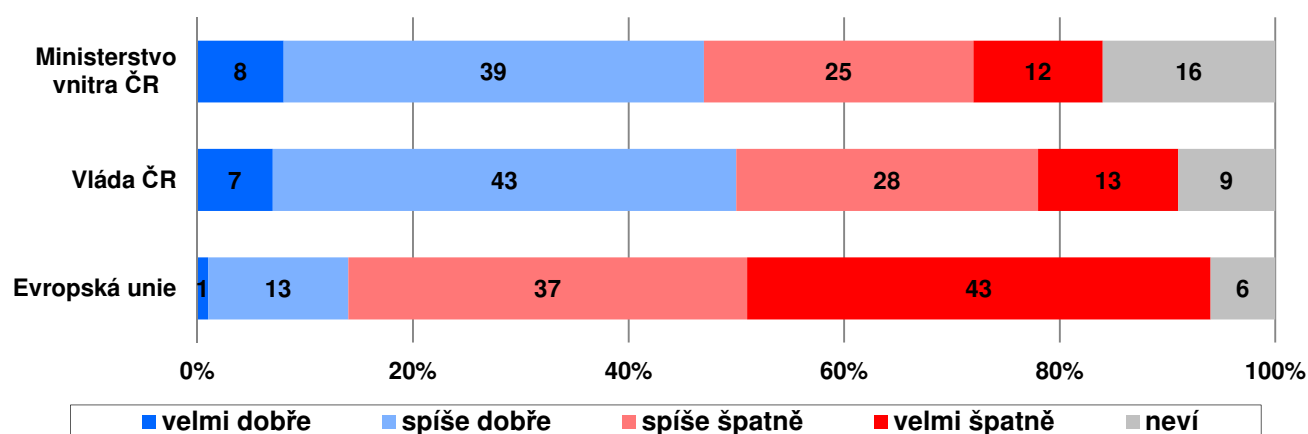

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (9. – 19. 10. 2017), 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Slovensko – Focus (4. – 11. 10. 2017), 1003 respondentů starších 18 let; Polsko – CBOS (5. – 12. 10. 2017), 948 respondentů starších 18 let.

⁸ Znění otázky: „Pokud by České republice hrozila ztráta peněz z evropských fondů, měla by přijmout uprchlíky z muslimských zemí? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Nově byla do výzkumu v ČR, na Slovensku i v Polsku vložena otázka, která zkoumá postoje veřejnosti k přijímání uprchlíků z muslimských zemí v případě, že by zemi hrozila ztráta peněz z evropských fondů (viz graf 9). Výsledky ukázaly, že hrozba ztráty peněz z fondů EU nemá na postoje občanů velký vliv. V porovnání s výsledky v případě otázky týkající se uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky se podíl odmítajících významně nezměnil v žádné ze zkoumaných zemí, v Polsku a v ČR pouze mírně vzrostl podíl nerozhodnutých, a to spíše na úkor souhlasu, než nesouhlasu. Ve všech zemích přitom jednoznačně nejčastější odpovědí bylo „rozhodně ne“, což shodně uvedlo 57 % Čechů i Slováků a 50 % Poláků. Rozdíly v podílech souhlasících, jež se vešly do rozmezí 10-15 % pak byly pouze minimální, když statisticky relevantní je pouze rozdíl mezi Čechy s 10 % a Poláky s 15 %.

Graf 10. Jak veřejnost v souvislosti s vývojem okolo uprchlíků hodnotí působení EU, vlády a MV (%)⁹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 9. – 19. 10. 2017, 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka šetření, položená už specificky pouze v českém prostředí, se zaměřila na hodnocení jednotlivých aktérů v souvislosti s aktuálním vývojem okolo uprchlíků (viz graf 10). Výsledky ukazují, že veřejnost se v této souvislosti staví velice kriticky k Evropské unii, jejíž působení dobře hodnotí jen 14 % českých občanů, v tom 1 % „velmi dobře“ a 13 % „spíše dobře“. Podíl negativního hodnocení působení Evropské unie celkově dosáhl úrovně čtyř pětiny (80 %), když 37 % dotázaných hodnotilo působení EU „spíše špatně“ a 43 % „velmi špatně“. 6 % dotázaných zůstalo v případě hodnocení působení EU nerozhodnutých.

Naopak u vlády a rovněž ministerstva vnitra mírně převážilo pozitivní hodnocení nad negativním. Vládu dobře hodnotí polovina (50 %) Čechů, v tom 7 % „velmi dobře“ a 43 % „spíše dobře“, naopak špatně vládu hodnotí asi dvě pětiny lidí, když 28 % uvedlo odpověď „spíše špatně“ a 13 % „velmi špatně“, a 9 % se nedokázalo rozhodnout. U hodnocení působení ministerstva vnitra to bylo dost podobné, jen s poněkud vyšším podílem nerozhodnutých odpovědí, který činil 16 %. Téměř polovina (47 %) dotázaných hodnotila ministerstvo vnitra dobře, v tom 8 % „velmi dobře“ a 39 % „spíše dobře“, necelé dvě pětiny (37 %) pak uvedly kritické hodnocení, z toho 25 % „spíše špatně“ a 12 % „velmi špatně“.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že působení Evropské unie v souvislosti s aktuálním vývojem okolo uprchlíků příznivěji nebo alespoň méně kriticky hodnotí ti, kdo obecně neodmítají přijímání uprchlíků a souhlasí s přijímáním uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, popřípadě z muslimských zemí, pokud by hrozila ztráta peněz z evropských fondů. Podobně tak působení EU příznivě hodnotí ti, kdo souhlasí s imigračními kvótami. Poněkud příznivěji pak vyznívá i hodnocení ze strany těch, kdo o imigračních kvótách nikdy neslyšeli, nebo o nich slyšeli, ale nevědí, čeho se týkají. Častěji příznivě hodnotí působení EU lidé, kteří podobným způsobem hodnotí i českou vládu a ministerstvo vnitra. Hodnocení působení EU se rovněž zlepšuje s klesajícím pocitem, že vývoj situace okolo uprchlíků představuje v české, evropském či světovém kontextu hrozbu. Méně vyhraněně se k EU staví lidé s dobrou životní úrovní a ti, kdo důvěřují vládě.

⁹ Znění otázky: „Jak byste v souvislosti s aktuálním vývojem kolem uprchlíků hodnotil působení a) Evropské unie, b) Vlády ČR, c) Ministerstva vnitra ČR?“ Možnosti odpovědi: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně.

Působení vlády vedle lidí, kteří vládě důvěřují, příznivěji hodnotí ti, kdo situaci okolo uprchlíků spíše vnímají jako hrozbu zejména pro bezpečnost ČR. Poněkud příznivější hodnocení se pak objevuje mezi dotázanými, kteří jsou obecně pro dočasné přijímání válečných uprchlíků a kteří spíše souhlasí s přijímáním uprchlíků z Ukrajiny. Hodnocení vlády v tomto ohledu pak samozřejmě velmi silně koreluje s hodnocením působení ministerstva vnitra.¹⁰

U ministerstva vnitra se pak rovněž objevuje relativně příznivější hodnocení ze strany lidí důvěřujících vládě, těch, kdo jsou pro dočasný azyl pro válečné uprchlíky, těch, kdo jsou spíše pro přijímání uprchlíků z Ukrajiny, a těch, kdo situaci okolo uprchlíků spíše pokládají za hrozbu pro bezpečnost ČR. Lépe působení ministerstva vnitra rovněž hodnotí dotázaní s dobrou životní úrovní.

Poslední část výzkumu se pak dvěma otázkami dotkla problematiky tzv. imigračních kvót, podle nichž by měli být mezi jednotlivé státy EU přerozdělováni úspěšní žadatelé o azyl přicházející do Evropské unie. První otázka zjišťovala, zda lidé o těchto kvótách slyšeli a nakolik se cítí být o nich informováni.

Tabulka 4. Povědomí o tzv. imigračních kvótách¹¹ (%)

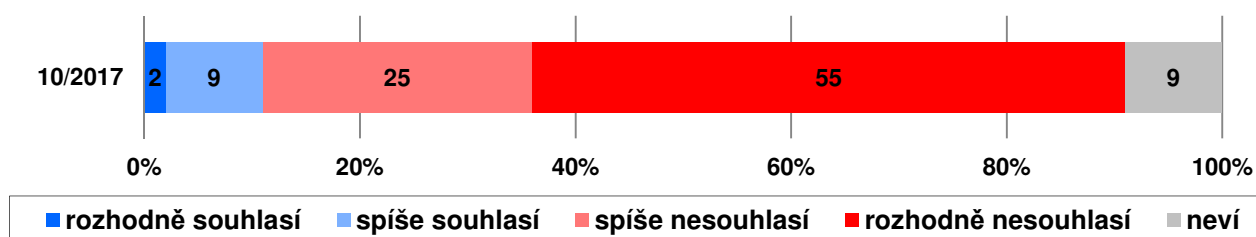
o kvótách neslyšel	8
o kvótách slyšel, ale neví, čeho se týkají	17
o kvótách slyšel a zhruba ví, čeho se týkají	50
o kvótách slyšel a ví dobře, čeho se týkají	25

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 9. – 19. 10. 2017, 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výsledků zachycených v tabulce 4 vyplývá, že pouze malá část české veřejnosti (8 %) podle svého vyjádření doposud nezaznamenala nic o záměru zavést tzv. imigrační kvóty pro jednotlivé státy EU, podle nichž by měli být přerozdělováni úspěšní žadatelé o azyl v EU. Naopak tři čtvrtiny dotázaných podle svých slov o imigračních kvótách již slyšely a mají alespoň hrubou představu o tom, čeho se týkají, rovná čtvrtina to pak podle sebe ví dobře.

Z podrobnější analýzy plyne, že deklarované povědomí o imigračních kvótách roste se vzděláním, do jisté míry i s věkem a zejména s rostoucím zájmem o politiku obecně a zájmem o vývoj situace okolo uprchlíků konkrétně. Dobrou obeznámenost s imigračními kvótami častěji deklarují muži, absolventi vysokých škol, lidé s dobrou životní úrovní, rozhodní stoupenci i rozhodní odpůrci přijímání uprchlíků z muslimských zemí, respektive z Blízkého východu a severní Afriky, rozhodní stoupenci přijímání uprchlíků z Ukrajiny, ti, kdo situaci okolo uprchlíků rozhodně pokládají za hrozbu pro bezpečnost v ČR a v Evropě a rovněž vyhranění stoupenci i vyhranění odpůrci toho, aby ČR plnila imigrační kvóty.

Graf 11. Souhlas a nesouhlas s plněním imigračních kvót Českou republikou (%)¹²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 9. – 19. 10. 2017, 934 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹⁰ Spearmanův koeficient pořadové korelace u hodnocení vlády a ministerstva vnitra činil 0,830.

¹¹ Znění otázky: „Slyšel jste o zavedení imigrační kvóty pro každý stát Evropské Unie? Ne, o kvótách jste neslyšel, o kvótách jste slyšel, ale nevíte, čeho se týkají, o kvótách jste slyšel a zhruba víte, čeho se týkají, o kvótách jste slyšel a víte dobře, čeho se týkají.“

¹² Znění otázky: „Souhlasíte, nebo nesouhlasíte s tím, aby Česká republika plnila tzv. imigrační kvóty, podle nichž mají být rozmístěni úspěšní žadatelé o azyl přicházející do Evropy v rámci evropské migrační krize? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

Jak ukazují výsledky zchycené v grafu 11, česká veřejnost se velkou, čtyřpětinovou většinou staví proti tomu, aby Česká republika přistoupila k plnění imigračních kvót, podle nichž by měla přijmout část úspěšných žadatelů o azyl v EU. Proti plnění kvót se 25 % dozázaných staví „spíše“ a 55 %, tedy zřetelná nadpoloviční většina, s tím nesouhlasí „rozhodně“. Pro plnění imigračních kvót se vyslovila prakticky jen desetina (11 %) oslovených, v tom pouze 2 % „rozhodně“ a 9 % „spíše“. 9 % dotázaných odpovědělo, že neví. To v podstatě koresponduje s postojem k přijímání uprchlíků z muslimských zemí za předpokladu, že odmítnutí by vedlo ke ztrátě peněz z evropských fondů, což potvrzuje i analýza, která mezi oběma otázkami vykazuje velmi silnou korelaci.¹³ Obdobně silný vztah postoj k plnění imigračních kvót vykazuje i s postojem k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky.¹⁴ Jen o něco málo slabší je pak korelace postojů k plnění kvót s obecným postojem k přijímání válečných uprchlíků,¹⁵ zřetelně slabší, i když stále poměrně významná je i korelace s postojem k přijímání uprchlíků z Ukrajiny.¹⁶ Poměrně silnou korelaci pak postoj k plnění imigračních kvót má rovněž s hodnocením působení Evropské unie v souvislosti se situací okolo uprchlíků.¹⁷

Z podrobnější analýzy dále vyplynulo, že odpor k plnění imigračních kvót mírně klesá se zlepšující se životní úrovní a je vyšší u těch, kdo politicky sami sebe řadí jednoznačně na levici. Nesouhlas rovněž zřetelně posiluje spolu s tím, jak je situace okolo uprchlíků silněji vnímána jako hrozba pro bezpečnost ČR a pro evropskou bezpečnost. Vyšší podíl souhlasu ve vztahu k plnění imigračních kvót se objevuje mezi dotázanými, kteří sami sebe politicky řadí do pravého středu.

¹³ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil 0,529.

¹⁴ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil 0,551.

¹⁵ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil 0,439.

¹⁶ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil 0,285.

¹⁷ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil 0,460.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-10</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>9. - 19. 10. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>934</i>
Počet tazatelů:	<i>212</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11m; PM.203; PM.204; PM.205; PM.189m</i>
Kód zprávy:	<i>PM171214</i>
Zveřejněno dne:	<i>14. prosince 2017</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy"."